

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

**Təhsil
millətin
gələcəyidir!**
Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Bu sayımızda

**61 gəncə
adlı təqaüd**

→səh.4

**Motivasiyanı
necə qurmalı?**

→səh.8

**Avropanın ən savadlı
məktəblilərinin vətəni**

→səh.9

**Xarici dili öyrənmək
üçün optimal yaş**

→səh.9

Milli atributumuza sevgi və sayğı ilə

Füzuli rayonunda "Bayraq yürüşü"

Artıq bir neçə ildir ki, 9 noyabr - Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı Günü münasibəti ilə bayram ərəfəsində ölkəmizdə möhtəşəm "Bayraq yürüşləri" keçirilir. Hər dəfə milli atributumuz sevgi və sayğının parlaq nümayişinə çevrilən bu tədbirin gənclər arasında və-təpərvərlik və milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmət hissinin güclənməsinə, şübhəsiz, böyük təsiri olur. Təhsil və Müdafiə nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə növbəti belə yürüş noyabrın 6-da Füzuli rayonunun Horadiz şəhərində baş tutub.

Yürüşdə təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Alı Aliyev, Müdafiə Nazirliyinin əməkdaşları, hərbcilər, ziyalılar, şagird və müəllimlər, KİV və QHT nümayəndələri iştirak edib.

Yürüşdən əvvəl iştirakçılar Horadiz şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində ulu öndərin abidəsi önünə gül dəstələri qoyublar.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov tədbiri açaraq üçrəngli bayrağın Azərbaycan dövlətinin müqəddəs rəmzlərindən biri və bu il 100-cü ildönümü qeyd edilən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olduğunu vurğulayıb.

→Ardı səh.3

Olduğu kimi qəbul etmək

İnklüzivliyə cəmiyyətin özü hazırlıqlı olmalıdır

Təhsildə keyfiyyətin təmin olunmasının əsas şərtlərindən biri də inklüzivlikdir. Ümumi təhsil sisteminin ayrılmaz komponenti olaraq inklüziv təhsildə irəliləyiş təmin olunsa da, bu istiqamətdə proses sürətlə getmir. Bunu Azərbaycan Hökuməti ilə BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF) arasında 2016-2020-ci illər üçün ölkə üzrə əməkdaşlıq proqramının orta dövr icmalı (ODİ) da təsdiq edir. Belə ki, proqramın həyata keçirilməsi nəticəsində indiyədək hansı irəliləyişin əldə edildiyinə nəzər yetirilib. Baş verən dəyişikliklər sözügedən əməkdaşlıq proqramı kontekstində qiymətləndirilib. Ölkə nümayəndəliyinin proqramın əsa-

sını təşkil edən strategiyaların, prinsiplərin tətbiqində əldə etdiyi nəticələr təhlil edilib. Belə qənaətlə gəlinib ki, dövlət başçısının fərmanı ilə 2017-ci ilin dekabrında təsdiq edilən inklüziv təhsil proqramı hökumətin bu sahə üzrə prioritetlərini birmənalı olaraq müəyyənləşdirir.

Orta dövr icmalında Bakının 4 pilot məktəbində ibtidai siniflər səviyyəsində inklüziv təhsil modeli layihələndirilib və tətbiq edilib. Pilot layihədə əqli imkanları məhdud 40 uşaq inklüziv məktəb mühiti şəraitində standart təhsil prosesinə cəlb olunub. Bu, inklüziv təhsilin mümkün olduğunu göstərən nümunə kimi

dəyərləndirilib. Belə ki, müəllimlərin, valideynlərin və məktəblərin layihə haqqında rəyləri müsbət və ümidvericidir. Sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların diskriminasiyaya və stiqlənməsinə məruz qaldığı halların azaldılmasına, inklüziv təhsilə dəstəkləyən mühitin yaradılmasına yönəlmiş kommunikasiya strategiyasının işlənilib hazırlanmasına kömək məqsədi ilə əhliyyəti olan uşaqlarla bağlı məlumatlılıq, onlara qarşı yanaşma və davranış tərzlərinə aid tədqiqat aparılıb. Əhliyyəti olan uşaqlarla əlaqədar tibbi yanaşmanın üstünlük təşkil etməsi, qanunvericilikdəki boşluqlar, milli təhsil sistemində inklüziv təhsillə bağlı məlumatlılığın və potensialın zəif olması, təhsil müəssisələrinin kifayət qədər əlçatan olmaması sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların ümumtəhsil məktəblərində təhsil almasını əngəlləyən başlıca amillər kimi dəyərləndirilib.

Dövlət Strategiyasından əvvəl və sonra

Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin heç bir məhdudiyyətsiz qoyulmadan təhsil hüquqlarının təmin edilməsi istiqamətində görülən işlər və buna mane olan səbəblərlə bağlı "Azərbaycan müəllimi" qəzetinə açıqlamasında Təhsilin inkişafı proqramları şöbəsinin məsləhətçisi Orxan Abbasov deyib ki, ölkəmizdə 70 minə yaxın sağlamlıq imkanları məhdud uşaq var.

→Ardı səh.5

Şagirdləri fəallaşdıran "Rəqəmsal bacarıqlar"

132-134 nömrəli Təhsil Kompleksində rus bölməsi üzrə VI siniflərdə "İnformatika" dərslərində "İnformatika" fənnini yeni formada tədris edən Ələddin Şixzamanov və İlahə Orucovanın dərsi eyni sinifdədir. Məktəbdə "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi üzrə yeni metodologiyaların tətbiqində daha uğurlu nəticə əldə etmək, şagirdlərin fənni mənimsəmə faizini artırmaq məqsədi ilə sinif şagirdləri iki qrupa bölünüb. Bir qrupda Ələddin müəllim, ikinci qrupda isə İlahə müəllim işləyəcək.

Dərslər qonaqları da var. İnformasiya texnologiyaları (IT) sahəsində ölkədəki qabaqcıl şirkətlərin nümayəndələri dərslər müşahidə edir. Onların arasında "Microsoft", "Edumedia",

"SAP", "Bestcomp", "İTE", "AzEdu-Net", "İT STEP" Kompüter Akademiyasının nümayəndələri də var. Təhsil Nazirliyi onları "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi ilə tanış etmək məqsədi ilə infotur təşkil edib.

Dərs aparan şagirdlər

İlk 15-20 dəqiqə nəzəri biliklər, qalan vaxtda isə təcrübəli məşğələlər keçilir. Dərsin nəzəri hissəsində parta arxasında olan şagirdlər müəllimin verdiyi məlumatları diqqətlə dinləyir, suallar verir, fikir mübadiləsi aparırlar. Şagirdlər müzakirələrdə fəaldırlar. Digər qrupun dərslərində artıq təcrübəli məşğələlər başlayıb. Kompüter arxasında əyləşən şagirdlər birinci

hissədə öyrəndiklərini tətbiq edirlər. İlahə Orucova deyir ki, dərslər üçün çox maraqlı keçir: "Ötən il nisbətən bu il daha yaxşı mənimsəyirlər. İnformatika ilə tanışlıqları artıq ikinci ildir. Bunun da öz rolu var. Ancaq tədris proqramının dərsliyə uyğunlaşdırılmasının daha böyük olduğunu qeyd etməliyəm. Ötən il proqramlaşdırmada çətinlik çəkirdilər".

İlahə Orucova "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsində fərqləndirilərkən mükafatlandırılan müəllimlərdəndir. Dərslərin effektivliyini artırmaq üçün müxtəlif üsullara əl atır: "Dərsmizi kurikulumun mərhələlərinə uyğun qururuq. Fəal uşaqları qeyd edirik və onlar dərsləri aparırlar. Onların dərslərindən videomateriallar hazırlayıyıq.

→Ardı səh.4

Bu metod uşaqların çox xoşuna gəlir. Daha çox həvəslənirlər. Çalışsınlar ki, dərslər apara bilsinlər".

İlahə müəllimin qrupunda fərqləndirdiyi şagirdlərindən olan Məryəm Hacıyeva "İnformatika" fənnini çox sevir: "İstəyirik bu dərslər hər gün olsun. Çox maraqlı keçir. Dərslərimiz nə vaxt bitdiyini hissetmirik".

Müşahidədən sonra müzakirə

Dərslərin müşahidəsindən sonra "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi üzrə tətbiq edilən yeni metodologiyaların şagirdlərin "İnformatika" fənnini mənimsəməsində rolu müzakirə olunub.

→Ardı səh.4

Məktəbli çempionlar harada yetişir?

Məktəblər arasında idman növləri üzrə respublika çempionatının məktəbdaxili mərhələsi yekunlaşıb. Oktyabr ayı ərzində ölkə üzrə 2397 ümumi təhsil müəssisəsində keçirilən yarışlarda 200000-dən artıq məktəbli iştirak edib. Yarışlara basketbol idman növü üzrə 1442, voleybol üzrə 1303, atletika üzrə 2262, şahmat üzrə 675 məktəb qoşulub.

Noyabrın 1-dən isə yarışların rayondaxili mərhələsi başlayıb. Rayondaxili mərhələdə 2397 ümumi təhsil müəssisəsi üzrə 4 idman növündə 5682 məktəb komandası iştirak edir.

Bu il sentyabrın 26-da Təhsil, Gənclər və İdman nazirlikləri, Milli Olimpiya Komitəsi, Azərbaycan Məktəb İdmanları Federasiyası tərəfindən imzalanmış birgə əmrə əsasən keçirilən məktəblər arasında respublika çempionatı ümumtəhsil məktəblərində təhsil alan şagirdlərin sağlamlıq həyat tərzinə istiqamətləndirilməsi, onların asudə vaxtının səmərəli təşkili, idmana olan marağının artırılması, ümumtəhsil məktəblərinin idman sahəsində sinifdən xaric və məktəbdən kənar fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi məqsədi ilə gerçəkləşdirilib. Əsas hədəf ondan ibarətdir ki, birgə əmri imzalayan hər bir qurumun potensialından və koordinasiya imkanlarından istifadə etməklə idmanda kütləlik təmin olunsun, yüksək nailiyyət və uğurlar əldə edilsin.

→Ardı səh.11

Şamaxıda Qaravəlli kənd məktəbinin əsaslı təmirindən sonra açılışı

Noyabrın 7-də Çex Respublikasının Azərbaycanı səfərləri tərəfindən həyata keçirilən "Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsi çərçivəsində Şamaxı rayonu A.Rəcəbov adına Qaravəlli kənd tam orta məktəb binasının əsaslı təmirindən sonra açılış mərasimi olub.

Tədbirdə çıxış edən nazir müavini Firudin Qurbanov "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" çərçivəsində aparılan islahatlardan, eyni zamanda Azərbaycan Respublikası ilə Çex Respublikası arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın uğurlu inkişafından danışdı. Nazir müavini məktəbdə aparılmış təmir işlərinin enerjiyə qənaət etmək imkanını yaratdığını, bunun həm təhsil müəssisəsinə, həm də ölkə iqtisadiyyatına töhfə verəcəyini vurğulayıb.

Daha sonra çıxış edən Çex Respublikasının təhsil, gənclər və idman nazirinin müavini xanım Dana Prudikova "Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsinin iki ölkə arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın uğurlu inkişafının bariz nümunəsi olduğunu bildirdi.

"Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsi çərçivəsində Şamaxı rayonu A.Rəcəbov adına Qaravəlli kənd tam orta məktəbində enerjiyə qənaət etmək məqsədi ilə mərkəzi istilik və soyutma sistemi quraşdırılıb, məktəbin döşəmə və damı dəyişdirilib. Müxtəlif ölkələrdə həyata keçirilən "Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsi çərçivəsində ilk dəfə olaraq 12 Çex şirkəti öz avadanlıq və texnologiyalarını tamamilə təmənnasız şəkildə təqdim edib.

Layihə çərçivəsində Qaravəlli kənd məktəbi ilə Çexiyanın "Studnitse u Naxoda" kənd məktəbi qarışdırılıb.

Qazax Müəllimlər Seminariyasının yaranması tarixindən

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin təşkil etdiyi ilk milli seminariya

Səh.6-7

RƏSMİ XRONİKA

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 8-də Bakı Metropoliteninin bir qrup işçisinin “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi, Mözahir Əbilşah oğlu Nəbiyevə “Əməkdar mühəndis” fəxri adının, Şaiq Veyis oğlu Eyubova Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqəüdünün verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

■ Prezident İlham Əliyev noyabrın 7-də “Bravo” marketlər şəbəkəsinin metronun “Koroğlu” stansiyasının yaxınlığında yerləşən yeni hipermarketinin açılışında iştirak edib.

■ Noyabrın 7-də ölkə başçısı İlham Əliyev Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarnın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

■ Dövlət başçısı İlham Əliyev noyabrın 6-da Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin tabeliyində İnnovasiyalar Agentliyinin yaradılması haqqında fərman imzalayıb.

■ Noyabrın 6-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 5-də Ağdam rayonunda səfərdə olub. Ölkə başçısı səfəri çərçivəsində bir sıra iqtisadi və sosial təyinatlı obyektlərin açılışlarında iştirak edib, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və Ağdam rayonundan olan in-

sənət xadimləri ilə görüşüb. Dövlət başçısı İlham Əliyev görüşdə çıxış edib. Prezident İlham Əliyev Ağdam rayonunda səfərdə olarkən yolüstü Ağcabədi rayonunun Hindarx qəsəbəsində Əsmər Hüseynovanın pambıq sahəsi ilə tanış olub, pambıqçılarla söhbət edib.

■ Noyabrın 5-də ölkə başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşlarının “Tərəqqi” medalı və “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilmələri haqqında sərəncamlar imzalayıb.

■ Dövlət başçısı İlham Əliyev noyabrın 5-də Qəzənfər Məmməd oğlu Paşayevə “Əməkdar elm xadimi” fəxri adının verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Noyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev V Bakı beynəlxalq teatr konfransının iştirakçlarına təbrik məktubu ünvanlayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 4-də Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının daxili işlər naziri şahzadə Əbdüləziz bin Səud bin Nayif Al Səudun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini, Fələstin Dövlətinin xarici işlər naziri Riad Əl-Malikiyə qəbul edib.

■ Noyabrın 2-də dövlət başçısı İlham Əliyev Vəqif Qulam oğlu Behbudovun “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Qazax müəllimlər seminariyasının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

2018-ci ilin noyabr ayında Qazax müəllimlər seminariyasının yaradılmasının 100 illiyi tamam olur.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin qərarına əsasən, Qazax müəllimlər seminariyasının təşkili Azərbaycanın maarif salnaməsinin ən parlaq səhifələrindəndir.

Görkəmli ədəbiyyatşünas, tanınmış maarifpərvər və ictimai xadim Firidun bəy Köçərlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyətə başlayan Qazax müəllimlər seminariyası bütün fənlərin tədrisinin ana dilində müntəzəmi üsullarla aparıldığı yeni təhsil ocağı kimi Azərbaycanda elmin, maarifin və mədəniyyətin inkişafına misilsiz töhfələr vermişdir.

Respublikanın bölgələri ilə yanaşı, qonşu ölkələr üçün də uzun illər boyu yüksək ixtisaslı pedaqoji kadrlar hazırlamış seminariyanın yetirmələri sırasında adları təhsil, elm və mədəniyyət tarixinə həkk olunmuş çox sayda tanınmış simalardır.

Qazax müəllimlər seminariyası müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil işçilərinə gənc nəslin azərbaycançılıq məfkurəsi ruhunda yetişdirilməsi üçün zəngin irs qoymuşdur.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq və Azərbaycan təhsil sisteminin inkişafında müstəsna xidmətlərini nəzərə alaraq, Qazax müəllimlər seminariyasının yaradılmasının 100-

cü ildönümünün layiqincə qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin təklifləri nəzərə alınmaqla, Qazax müəllimlər seminariyasının 100 illik yubileyi ilə bağlı tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 noyabr 2018-ci il

Ağdam rayonunun Birinci Yüzbaşı kəndində yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi haqqında**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

Son illərdə Ağdam rayonunun işğal altında olmanın 44 yaşayış məntəqəsində müxtəlif dövlət proqramları çərçivəsində geniş tikinti-bərpa və abadlıq-quruculuq işləri görülmüş, Olimpiya İdman Kompleksi, Muğam Mərkəzi, Qarabağ Atçılıq Kompleksi, Ağdam Rayon Mərkəzi Xəstəxanası və Uşaq Xəstəxanası, Doğum Evi, Bayraq Meydanı və Bayraq Muzeyi, Avtovağzal Kompleksi tikilmiş, Ağdam Dövlət Dram Teatrının binası əsaslı təmir olunmuş, xalçaçılıq müəssisəsi yaradılmış, ümumi uzunluğu 72,7 kilometr olan kəndlərarası avtomobil yolları yenidən qurulmuş, 39 ümumtəhsil məktəbi istifadəyə verilmişdir. Bundan başqa, 6600-dən çox məcburi köçkün ailəsi üçün salınmış 18 yeni qəsəbədə 18 ümumtəhsil və 3 musiqi məktəbi, 10 məktəbə-

qədər təhsil müəssisəsi inşa edilmiş, qaz, elektrik, içməli su xətləri çəkilmiş, digər mühüm infrastruktur layihələri həyata keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Ağdam rayonunda yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi məqsədilə **qərara alıram:**

1. Ağdam rayonunun Birinci Yüzbaşı kəndində 132 şagird yerlik yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ilkin olaraq 1,0 (bir) milyon manat ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən

məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi layihəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə bu sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisinin başa çatdırılması üçün zəruri olan maliyyə vəsaitini nəzərdə tutsun.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 noyabr 2018-ci il

İsmayıllı rayonunun Basqal qəsəbəsində yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

1. İsmayıllı rayonunun Basqal qəsəbəsində 432 şagird yerlik yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ilkin olaraq 1,0 (bir) mil-

yon manat ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi layihəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə bu sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisinin başa çatdırılması

üçün zəruri olan maliyyə vəsaitini nəzərdə tutsun.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 noyabr 2018-ci il

Şüvəlandakı “Cırtndan” istirahət və sağlamlıq mərkəzi yenidənqurmada sonra istifadəyə verilib

Noyabrın 7-də Bakının Xəzər rayonunun Şüvəlan qəsəbəsində yerləşən “Cırtndan” Respublika Uşaq-Gənclər İstirahət və Sağlamlıq Mərkəzinin yenidənqurmada sonra açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva və Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva açılışda iştirak ediblər.

Mərkəzin binası 1986-cı ildə inşa edilmiş və uşaq düşərgəsi olub. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə burada yenidənqurma işləri aparılıb. Bundan sonra bu məkan “Cırtndan” Respublika Uşaq-Gənclər İstirahət və Sağlamlıq Mərkəzi kimi fəaliyyət göstərəcək.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva istirahət və sağlamlıq mərkəzinin rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdirdi.

Mərkəzdə yaradılan şəraitlə tanışlıq zamanı Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya burada aparılmış yenidənqurma, təmir-bərpa və abadlıq işləri barədə ətraflı

məlumat verildi.

Qeyd edildi ki, uşaq və yeniyetmələr üçün maraqlı dizaynla qurulan düşərgenin binasında yenidənqurma işləri nəticəsində uşaqların daha rahat qalmaları, onların maraqlı, faydalı və əyləncəli vaxt keçirmələri üçün hər cür şərait yaradılıb. Bu məkan uşaqların sosiallaşması, asudə vaxtlarının təşkili,

düşüncə tərzinin, mənfiyyətin inkişaf etdirilməsi üçün mühüm funksiya daşıyacaq. Mərkəzin həyatında əsaslı abidələşmə işləri aparılıb, yaşayış kompleksi və yeməklənmə tamamilə yenilənib, yeni akvapark, parkur, yoqa və idman meydancaqları, qaçış zolağı, kitabxana, akt zalı, yay səhnəsi, əyləncə zonası və s. inşa edilmişdir. Təhlükəsizlik məqsədilə vi-

deomüşahidə sistemi qurulub. Uşaqlar üçün daha bir yenilik isə burada “Radio Cırtndan”ın fəaliyyət göstərməsi olacaqdır.

Sovet dövründə düşərgə kimi fəaliyyət göstərən bu məkanda çoxlu sayda uşaq və yeniyetmə hər yay öz istirahətini maraqlı keçirirdi. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpə etdikdən sonra da düşərgə fəaliyyətini

davam etdirib. Hər il 1500-ə yaxın uşaq və gənc bu mərkəzdə istirahət edir. Mərkəzdə əzəmətli ailələrə və sağlamlıq imkanları məhdud olan yeniyetmələrə xüsusi diqqət göstərilir. Düşərgənin dəniz yaxınlığında yerləşməsi isə uşaqların yay aylarında istirahətlerini çimərlikdə keçirməsinə də imkan yaradır.

Milli atributumuz sevgi və sayğı ilə

Füzuli rayonunda "Bayraq yürüşü"

← Əvvəli səh.1

Niyazi RƏHİMOV

Firudin Qurbanov qeyd edib ki, Şərqdə ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarananda dövlət atributu olaraq məhz üçrəngli bayraq təsdiq olunub. Nazir müavini Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə ənənəvi olaraq keçirilən "Bayraq yürüşü" nün gənclərin milli dəyərlərə ehtiram, milli ideallara bağlılıq ruhunda tərtib olunması baxımından əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Firudin Qurbanov varlığını dünyaya tanıdan bayrağımızın ölkə Prezidentinin rəhbərliyi altında işğal altında olan ərazilərimizdə dalğalanacağı günü uzaqda olmağına inamını ifadə edib.

Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ali Ahiyev cəbhə bölgəsində belə tədbirin keçirilməsinin gənclərdə bayraq sevgisini daha da artıracağını vurğulayıb. "N" sayılı hərbi hissə komandirinin müavini, polkovnik Elşad Əbilov Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin üçrəngli bayrağını Ali Baş komandan, cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında işğal altında olan ərazilərimizdə dalğalandırmağa hər an hazır olduqlarını bildirib. Daha sonra əsgərlər döyüş hazırlığı səviyyəsini nümayiş etdiriblər, şagirdlər tərəfindən bayrağımız haqqında mahnılar ifa olunub. Yürüş başa çatdıqdan sonra onun bir neçə iştirakçısından təəssüratlarını "Azərbaycan müəllimi"nin oxucuları ilə bölüşməsinə xahiş etdik.

Xalq artisti Nurəddin Mehdiyanlı tədbirin böyük əhəmiyyət daşıdığını bildirdi. Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkil olunan "Bayraq yürüşü" nün istər təhsil icimaiyyətinin, istərsə də rayon camaatının böyük marağına səbəb olduğunu deyən sənətkar Azərbaycan bayrağının daim zirvələrdə ucalmasını arzuladı. Təhsil eksperti Etibar Əliyev də yürüşün onda dərin təəssürat yaratdığını dedi və

şagirdlərin milli vətənpərvərlik ruhunda böyüməsində bu kimi tədbirlərin vacibliyindən danışdı. Bayraq yürüşünün növbəti illərdə işğal altında olan rayonlarımızda keçirilməsini arzuladı. BDU-nun professoru, tarix elmləri doktoru Anar İsgəndərov yürüşdə iştirak etməkdən məmnunluq hissi duyduğunu dedi. Yürüş zamanı insanların üzündə olan sevinc

hissindən, xalqımızın bayrağına olan sevgisindən danışdı. "Bayraq yürüşü" ndə ilk dəfə iştirak etdiyi söyləyən Füzuli rayon sakini Şamıyeva Nazimə isə yürüşdən çox duyulduğunu söylədi: " Bu gün mən çox fəxr edirəm ki, müstəqil dövlətimiz var və mən bu dövlətin vətəndaşıyam. Bugünkü yürüş həm də bizim birliyimizi nümayiş etdirir".

Təhsil sahəsində əlaqələrin gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə olunub

Noyabrın 6-da təhsil naziri Ceyhun Bayramov Çex Respublikasının təhsil, gənclər və idman nazirinin müavini xanım Dana Prudikovanı qəbul edib. Görüş zamanı Azərbaycan Respublikası ilə Çex Respublikası arasında təhsil sahəsində əlaqələrin cari vəziyyəti və gələcək inkişaf perspektivləri, o cümlədən "Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsi müzakirə edilib.

Dana Prudikova Çex Respublikasının Azərbaycandakı səfirliyində tərtib edilən "Enerji səmərəliliyinin təmin olunması" layihəsi çərçivəsində Şamaxı rayonundakı A.Rəcəbov adına Qaravəlli kənd tam orta məktəbinin binasının açılışında iştirak üçün ölkəmizdə səfərdədir.

Nazir müavini İtaliyanın Ka Foskari Venesiya Universitetinin rektoru ilə görüşüb

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov İtaliyanın Ka Foskari Venesiya Universitetinin rektoru Mikel Bulyeze ilə görüşüb. Görüş zamanı Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında ali təhsil səviyyəsindəki əməkdaşlığa toxunan nazir müavini Azərbaycan Dillər Universitetində italyan dilinin tərcüməsi ixtisasının mövcudluğunu qeyd edib. Firudin Qurbanov həmçinin vurğulayıb ki, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində ali

təhsil müəssisələri siyahısına İtaliyanın 13 ali təhsil müəssisəsi daxil edilib və ümumilikdə 48 Azərbaycan vətəndaşı İtaliyada təhsil almaq hüququ qazanıb. Həmçinin Ka Foskari Venesiya Universitetinin müəssisələri tərəfindən Gəncə Dövlət Universitetinin Xarici dillər fakültəsinin müəllimləri üçün iki həftəlik intensiv italyan dili kurslarının təşkil edilməsi yüksək qiymətləndirilib. Mikel Bulyeze rəhbərlik etdiyi ali təhsil müəssisəsi haqqında məlumat verərək bildirib ki, xarici dillər və iqtisadiyyat üzrə ixtisas-

laşan Ka Foskari Venesiya Universitetində 40-a yaxın xarici dil tədris olunur. Ka Foskari Venesiya Universitetində həmçinin "Azərbaycanın xarici siyasəti" fənni tədris olunur. Mikel Bulyeze yaxın gələcəkdə universitetdə Azərbaycan dilinin tədrisinin bərpa olunacağını diqqətə çatdırıb. Qonaq 2018-ci ildə 35 Azərbaycan vətəndaşının Ka Foskari Venesiya Universitetində təhsil almaq hüququ qazandığını qeyd edib və Azərbaycanın ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını vurğulayıb.

Təhsil naziri vətəndaşları qəbul edib

Noyabrın 2-də təhsil naziri Ceyhun Bayramov Tərtər şəhərindəki Gənclər Mərkəzində Ağdam, Füzuli, Beyləqan və Tərtər rayon sakinlərini qəbul edib. Qəbuldan əvvəl təhsil naziri Ceyhun Bayramov və Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2018-ci ilin noyabr ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq keçirilən qəbulda Ağdam, Füzuli, Beyləqan və Tərtər rayonlarında müvafiqi məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak ediblər. Nazir qəbula yazılmış vətəndaşların müraciət, şikayət və təkliflərini diqqətlə dinləyərək onların aradan qaldırılması, hər bir müraciətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində nazirliyin müvafiq aidiyyəti qurumlarının rəhbərlərinə konkret tapşırıqlar verib. Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin işə qəbulu və yerdəyişməsi, dərslərin artırılması, ali təhsil sənədlərinin verilməsi, təhsil sənədlərinin tanınması və digər məsələlərlə əlaqədar müraciət ediblər.

Sabirabad, Saatlı, İmişli rayon və Şirvan şəhər sakinlərinin nəzərinə! Təhsil naziri Ceyhun Bayramov 16 noyabr 2018-ci il tarixində saat 10:00-da Saatlı şəhərindəki Gənclər Mərkəzində mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2018-ci ilin noyabr ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, Sabirabad, Saatlı, İmişli rayon və Şirvan şəhər sakinlərini qəbul edəcək. Qəbulda Sabirabad, Saatlı, İmişli rayonlarında və Şirvan şəhərində müvafiqi məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak edə bilərlər. Qəbula gəlmək istəyən vətəndaşlar 7-13 noyabr 2018-ci il tarixlərində Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinin 146 nömrəli telefonuna ("Qaynar xətt" xidməti) zəng etməklə və ya nazirliyin rəsmi saytı üzərində "Vətəndaşların qəbulu" bölməsinə daxil olmaqla (<http://edu.gov.az/az/contacts/request>) elektron qeydiyyatdan keçə bilərlər. Qeydiyyatdan keçmiş vətəndaşlardan xahiş olunur ki, qəbula gələrkən aidiyyəti məsələləri dolğun ifadə edən ərizə ilə müraciət etsinlər.

"Bərdə Peşə Liseyinin modernləşdirilməsi" layihəsinin açılış mərasimi

Noyabrın 6-da Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə Yerli İdarəetməyə Yardım İctimai Birliyi tərəfindən icra olunan "Bərdə Peşə Liseyinin modernləşdirilməsi" layihəsinin açılış mərasimi keçirilib. Layihənin əsas məqsədi Avropa təcrübəsinə uyğun olaraq, Bərdə Peşə Liseyinin maddi-texniki bazasının təkmilləşdirilməsi, idarəedilməsinin müasir standartlara uyğun təşkil edilməsi, kadr heyətinin potensialının artırılmasıdır. Açılışda çıxış edən təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov dövlət başçısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən islahatlarda təhsil sahəsinin və onun tərkib hissəsi olan peşə

təhsilinin mühüm yer tutduğunu bildirib, peşə təhsilinin inkişafı istiqamətində görülən işlər, həyata keçirilən beynəlxalq layihələr barədə geniş məlumat verib. Nazir müavini "Bərdə Peşə Liseyinin modernləşdirilməsi" layihəsinin icrasının sürətləndirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq layihənin uğurlu nəticələr verəcəyinə əminliyini ifadə edib. Bərdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vidadi İsayev, Avropa İttifaqının Azərbaycan üzrə nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Kestutis Jankauskas çıxış edərək təqdim olunan layihənin Bərdə və ətraf rayonlarda peşə təhsilinin inkişafında mühüm rol oynayacağını vurğula-

yıb, layihənin icrası istiqamətində uğurlar arzulayıblar. Layihənin təqdimatından sonra Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin, Təhsil İnstitutunun, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının, Estoniyanın Peşə Təhsili və Təlimi Mərkəzinin nümayəndələri çıxış edərək peşə təhsil sistemi, yeni kurikulumların tətbiqi, işgötürənlərlə əlaqələrin qurulması, layihənin icra mexanizmi və regionda peşə təhsilinin inkişafı barədə geniş məlumat veriblər. Daha sonra tədbir iştirakçıları Bərdə Peşə Liseyi ilə tanış olublar.

Peşə təhsili sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq

Noyabrın 2-də Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyində "British Council" təşkilatının Azərbaycan üzrə yeni təyin olunmuş direktoru Samr Şah ilə görüş keçirilib. Agentliyin direktor əvəzi Amil Əlili ölkədə peşə təhsilinin inkişafı istiqamətində aparılan islahatlar, görülən işlər barədə geniş məlumat verib. Peşə təhsilində "British Council" təşkilatı ilə birgə həyata keçirilən "Turizm sektoru sahəsində kadrların hazırlanması və iş yerində təcrübə proqramı" və "Kənd təsərrüfatında yeni peşə ixtisaslarının hazırlanması" layihələri-

nin nəticələrini diqqətə çatdırıb, gələcək əməkdaşlıq məsələlərinə toxunub. "British Council" təşkilatının Azərbaycan üzrə direktoru Samr Şah da peşə təhsilinin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən birgə layihələrin əhəmiyyətini vurğulayıb, peşə təhsili müəssisələrində çalışan mühəndis-pedaqoji heyətin bilik və bacarıqlarının artırılması üçün təlimlərin təşkili imkanlarından danışdı. Görüş zamanı birgə əməkdaşlıq və qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

↔ Əvvəlki səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Onlardan xüsusi təhsilə - evdə təhsil, internat məktəblərində təhsilə cəlb edilənlərin sayı 20 minə yaxındır. Ancaq ümumi təhsil müəssisələrində də sağlamlıq imkanları məhdud kifayət qədər uşaq təhsil alır. Onların təhsil hüququnun təmin olunması ilə bağlı ölkəmizdə “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”na qədər də, yəni 2005-2009-cu illərdə də pilot olaraq müəyyən işlər görülmüşdür. Azərbaycan xüsusi təhsilin inkişafına, inklüziv təhsilə keçiddə Heydər Əliyev Fondunun rolu danılmazdır. Xüsusən, internat məktəblərinin yenidən qurulmasında, orada maddi-texniki bazanın təmin edilməsində bu qurum tərəfindən çoxsaylı işlər görülmüşdür.

Ancaq 2013-cü ildə Dövlət Strategiyasının qəbul olunması ilə inklüziv təhsilin inkişafına yönələn addımlar konkretləşdirilib. Bu məsələdə xüsusən, 2015-ci ilin yanvar ayının 19-da “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planı haqqında” ölkə Prezidenti tərəfindən imzalanmış sərəncam qeyd edilməlidir. Belə ki, ümumi müddəalara əsaslanan 5 strateji istiqaməti nəzərdə tutan Dövlət Strategiyası ilə bağlı Fəaliyyət Planında spesifik olaraq atılacaq addımlar konkretləşdirilib. Beləliklə, inklüziv təhsilin inkişafında iki əsas məsələ - 1.4-cü bənddə “Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların inklüziv təhsil üzrə Dövlət Proqramı”nın qəbulu, 2.3.8-ci bənddə isə “Məktəbəqədər və ümumi təhsil sahəsində inklüziv təhsilin xüsusi təhsil proqramlarının hazırlanması” nəzərdə tutulub.

2017-ci ilin dekabr ayında Dövlət Strategiyasında nəzərdə tutulan əsas fəaliyyət icra olunub. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə “2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı” qəbul edilmişdir. Proqram indiyə qədər əldə edilən təcrübədən yararlanaraq bu sahədə fəaliyyətlərin icrasını nəzərdə tutur.

2018-ci il Dövlət Proqramının icrasına hazırlıq dövrü kimi qeyd olunur. Proqram 5 əsas vəzifəni özündə əks etdirir: normativ hüquqi bazanın və tədris proqramının təkmilləşdirilməsi, bu sahədə işləyəcək pedaqoji kadrların hazırlanması, ümumi inklüziv təhsilə cəlb olunacaq şəxslərin məlumat bazasının yaradılması, ictimai maarifləndirmə işinin təşkili.

İnklüziv təhsilə keçid: proses niyə ləngiyir?

Orxan Abbasov indiyə qədər inklüziv təhsil sahəsində həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlərin ləng getməsinin səbəblərindən biri kimi sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların eyni kateqoriyada olmamasını əsas göstərir: “Tutaq ki, əqli, fiziki məhdudluğu olanlar ayrı-ayrı kateqoriyadadır. Hər hansı fiziki məhdudluğu olan şəxs üçün xüsusi proqrama ehtiyac yoxdur. Ancaq əqli məhdudluğu olan uşaqlar bir neçə kateqoriyaya bölündüyü üçün hər bir kateqoriyadan olan, hətta hər bir uşaq üçün fərdi inkişaf proqramı hazırlanmalıdır. Digər tərəfdən, tutaq ki, şəxslərdə əliliyin müəyyən olunması Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən təyin olunur. Deməli, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqları müəyyənləşdirib kateqoriyalar üzrə məlumat bazasını yaratmaq üçün qurumlar arasında əməkdaşlıq göləkdir. Ona görə də qətiyyətlə deyə bilərəm ki, bu məlumatlar dəqiqləşəndən sonra proqramın icrası sürətlənəcəkdir”.

Ləngimənin əsas səbəbi: normativ hüquqi baza

Ancaq bu, ləngimənin yeganə səbəbi deyil. Orxan Abbasovun sözlərinə görə, normativ hüquqi bazanın formalaşmaması da səbəblər sırasındadır. Təhsil sahəsini tənzimləyən iki əsas sənəd var: “Təhsil haqqında” və “Xüsusi təhsil haqqında” qanunlar. Hər iki sənəddə inklüziv təhsil haqqında heç bir məlumat verilməyib. Çünki həmin sənədlərin qəbul edildiyi dövrdə bu təhsil növü ilə bağlı məlumat olmayıb: “Bizim əsas məqsədimiz təhsil haqqında sənədə inklüzivlik komponentini əlavə etməkdir. Bununla proqramın icrasına hüquqi zəmin yaranacaqdır”.

Olduğu kimi qəbul etmək

İnklüzivliyə cəmiyyətin özü hazırlıqlı olmalıdır

Bu zəmini yaratmaq üçün Dövlət Proqramında hüquqi normativ aktların tənzimlənməsi məsələlərinə diqqət yetirilib, bu istiqamətdə konkret fəaliyyətlər nəzərdə tutulub, konkret qurumlar qarşısında öhdəlik qoyulub: “Dövlət Proqramı çərçivəsində həyata keçiriləcək əsas işlərdən biri normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsidir. Hazırda müzakirələri davam edən “Xüsusi təhsil haqqında” qanunda və ümumtəhsil müəssisələrinin nümunəvi nizamnaməsində bu istiqamətdə dəyişikliklər nəzərdə tutulub. Həmin dəyişikliklər bu sənədlərdə olan müəyyən boşluqları dolduracaqdır”.

İntegrativlik inklüzivlik deyil

Orxan Abbasov onu da qeyd edib ki, hazırda xüsusi təhsildə oxşar fəaliyyətlər

ruktur və proqramlar onlara uyğun qurulmalıdır. Onlar cəmiyyətin bir parçasıdır, bu ölkənin vətəndaşlarıdır. Odur ki, həmin şəxslərin Konstitusiyaya ilə verilən hüquqları təmin edilməlidir”.

Ən böyük problem cəmiyyətdir?

Orxan Abbasov hesab edir ki, “2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nda ictimai maarifləndirmənin 5 əsas vəzifədən biri kimi qarşıya qoyulması təsadüfi deyil: “Bu sahədə əsas məsələlərdən biri inklüzivliyə cəmiyyətin özünün hazırlıqlı olmasıdır. Müşahidələr bu qənaətə gəlməyə əsas verir ki, ən böyük problem məhz cəmiyyətin özüdür. Vali-

Gələcəkdə inklüziv təhsil hansı formatda görürük?

İnklüziv təhsillə bağlı dünyada qəbul olunan bir neçə modul var. Tibbi və sosial, hüquqi əsaslı modullar bir-birindən fərqlənir. Tibbi və ya sosial modulda həkimin diaqnozu əsasdır. Ancaq hüquqi modulda uşağın hüququ daha önəmlidir. Əvvəlcə hüququnu təmin edib sonra sağlamlığı haqqında vəziyyətə nəzər yetirilməlidir. Orxan Abbasov deyir ki, məhz hansı moduldan istifadə ediləcəyi hazırda Təhsil Nazirliyində gedən müzakirələrin əsas mövzularından biridir.

4 inklüziv məktəbin təcrübəsi

Maraqlıdır, bəs, bu müzakirələrdə Bakıda inklüziv təhsilin tətbiq edildiyi 4 məktəbin təcrübəsi necə qiymətləndirilir? Bu təcrübənin ölkənin digər məktəblərində tətbiqi nə dərəcədə real görünür?

Xatırladıq ki, həmin məktəblərdə ibtidai siniflər səviyyəsində tətbiq olunan inklüziv təhsil modelində əqli imkanları məhdud 40 uşaq inklüziv məktəb mühiti şəraitində standart təhsil prosesinə cəlb edilmişdir. Bu, artıq qeyd etdiyimiz kimi, Orta dövr icmalında inklüziv təhsilin mümkün olduğunu göstərən nümunə kimi dəyərləndirilib.

Orxan Abbasov deyir ki, gələcəkdə bu 4 məktəbin təcrübəsinin genişləndiriləcəyi və ölkə məktəblərində məhz onun icra olunacağı müəyyən olunmayıb: “İstənilən halda onların təcrübəsi tətbiq olunacaq. Azərbaycanda icra olunan pilot layihələrin və proqramların nəticəsi olaraq ölkəmizdə tətbiq ediləcək bir inklüziv təhsil modeli hazırlanacaq. Ola bilsin ki, bir neçə fərqli modullar əsasında Azərbaycanın öz modeli yaradılısın. Bu da məktəblərin yerləşdiyi yerdən və s. asılı olaraq fərqlənəcəkdir”.

Yəni, model olaraq həmin 4 məktəbdə icra olunan modelin başqa məktəblərdə də tətbiq edilib-edilməyəcəyi hələ müzakirə olunur. Orxan Abbasov bildirir ki, inklüziv təhsil sahəsində tətbiq edilməkdə olan hər modelin üstün cəhətləri var: “2005-2009-cu illərdə də tətbiq edilən proqram yaxşıdır. Ancaq həmin proqramda sağlamlıq imkanları məhdud hər şagird üçün bir müəllim nəzərdə tutulub. Buna indiki realıqla nail olmaq çətindir. Sağlamlıq imkanları məhdud 70 minə yaxın uşaq olduğunu nəzərə alsaq, bu, 70 min müəllim deməkdir”.

Kadrların hazırlığına yönələn iki layihə

70 min müəllimin hazırlığı birdən-birə mümkün olmasa da, inklüziv təhsil sahəsində çalışacaq kadrların peşəkarlığının artırılması istiqamətində işlərə start verilib. Belə ki, UNİSEF-Azərbaycan və “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə bu ildən 2 böyük layihəyə start verib. Hər iki layihədə Təhsil Nazirliyi strateji tərəfdaşdır. Layihələr inklüziv təhsil sahəsində çalışacaq kadrların hazırlığına dəstək olacaq. Artıq icrasına başlanılan layihələr çərçivəsində Bakı şəhərinin və bir neçə başqa rayonun ümumtəhsil müəssisələrində, pedaqoji ixtisaslar olan universitetlərdə resurs mərkəzlərinin yaradılması nəzərdə tutulub. Yaradılacaq resurs mərkəzləri ənənəvi metod kabinetini oynayacaq. Nəzərdə tutulan rayon və ya şəhərlərdə inklüziv siniflərdə dərs keçən müəllimlər mütəmadi olaraq oradakı resurslardan, avadanlıqlardan yararlanaraq biləcəklər.

UNİSEF- Azərbaycan “Azərbaycanda əliliyi olan uşaqlar üçün keyfiyyətli inklüziv təhsilin genişləndirilməsi” adlı layihədə ümumtəhsil müəssisələrinin bir sinfini bütün avadanlıqlarla təchiz edəcək: “İndiyədək bu sahədə olan ən böyük çatışmazlıq resurs azlığıdır. Hətta ali təhsil müəssisələrində bu sahədə dərslər ayrıldığına baxmayaraq, müəllimlər kitab və dərsliklərin azlığından şikayətdirlər. Məcbur olurlar xarici dillərdə olan ədəbiyyatlardan tərcümə edib yararlanırlar. Bu layihə çərçivəsində məhz lazımı resursların tərcüməsi də nəzərdə tutulub”.

“Regional İnkişaf” İctimai Birliyi isə ali təhsil müəssisələrində resurs mərkəzləri yaradacaq. “Müəllimlərin inklüziv təhsil sahəsində bacarıqlarının artırılması” layihəsində müəllim və tələbələr üçün nəzərdə tutulan resurs mərkəzlərində ixtisasartırma təlimlərinin, ali təhsil müəssisələrində təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi də nəzərdə tutulub.

İnklüzivlik təhsilin bir komponentinə çevriləcəkdir

Orxan Abbasovun sözlərinə görə, gələcəkdə inklüzivlik təhsilin bir komponentinə çevriləcəkdir. Nəzərdə tutulub ki, pedaqoji təhsil alan bütün tələbələr ali məktəblərdə inklüziv təhsil haqqında məlumatlandırılırlar. Hazırda işləyən müəllimlərin bu sahədə hazırlığını təmin etmək üçün isə hər iki layihə Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu ilə yaxından əməkdaşlıq edir. Inklüziv təhsil sahəsində təlim modulları hazırlanır. Həmin modullar hazır olduqdan sonra hissə-hissə bütün müəllimlərin həmin təlimlərə cəlb olunması nəzərdə tutulub. Təlimlər 2019-cu ilin fevralından başlayacaq.

Müəllimlərin bu sahədə peşəkarlığının artırılması sadəcə bu layihələr çərçivəsində nəzərdə tutulmayıb. Təhsil Nazirliyi də müəllimlərin ixtisasartırma təlimləri çərçivəsində təlim proqramları təşkil edəcək.

Bu ilin mayından başlayan layihələr 28-30 aylıq müddətə əhatə edir. Layihələrin nəticəsində Azərbaycanın böyük gözləntiləri var: “Əsas gözləntimiz odandır ibarətirdir ki, ixtisasartırma təlimləri sahəsində hazırladığımız olsun, təlimlər keçəcək kadrlar hazırlansın, tədris bazası, dərsliklər yaradılsın. Ali təhsil sahəsindəki gözləntimiz isə fərqlidir. Layihənin icrasının nəticəsi olaraq müəyyənləşdirəcəyik ki, təhsilin bu pilləsində inklüziv təhsilə yanaşma hansı formada olsun? Məsələn, inklüziv təhsil dərs kimi, yoxsa ixtisas kimi tədris olunsun? Yoxsa, hər hansı ixtisasın tərkibində əsas dərs kimi keçilsin? Layihələrin sonunda bu suallara cavab tapılacaqdır”.

Proses sürətlənəcəkdir

Beləliklə, 4 məktəbin təcrübəsinin genişləndirilməsi üçün hüquqi normativ baza olmalıdır ki, inklüzivlik ölkədə əninki ümumi təhsildə, məktəbəqədər hazırlıqdan tutmuş ali təhsilə qədər təhsilin bütün pillələrinin bir parçasına çevrilsin. Orxan Abbasov qətiyyətlə deyir ki, növbəti 6 il ərzində həmin baza yaradılacaq: “Gələcəkdə hüquqi normativ baza təkmilləşdiriləcək, infrastrukturda dəyişiklik ediləcək, bu sahədə kadrlar hazırlanacaq, psixoloji-tibbi-pedaqoji komissiyamız yeni əsasnaməsi hazırlanacaq. Dövlət Proqramının icrasına əlaqədar prosesin 2019-cu ildən sürətlənəcəyini şahidi olacağıq”.

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

LearnEnglish

The end of British pub culture?

by A. J. Dalton (amended by Jon Porter)

British beer and pubs are famous around the world. Things are changing, however. Is this the end of a great British tradition?

For thousands of years, the most important two buildings in any British village have been the church and the pub. In fact, until a place has a church and a pub, it is not really considered a community worthy of a name. Traditionally, the church and the pub are at the heart of any village or town, since it is where the people gather to socialise and exchange news. They are institutions at the heart of British society. After all, the word 'pub' is actually short for 'public house'.

As a result, British pubs are often old and well preserved. Many of them have become historic sites that tourists visit. One of the most famous examples is the pub in the city of Nottingham called 'Ye Olde Trip to Jerusalem', which dates back to the year AD 1189 and is probably the oldest pub in England. It was the same year in which King Richard the First (the 'Lionheart') came to the throne, and it was he who led the First Crusade into the Holy Land, towards Jerusalem.

Many British pubs have old names referring to monarchs, such as The King's Head or The Queen Victoria, but of course this doesn't mean they are only for kings and queens. Pubs have always welcomed people from all classes and parts of society. On a cold night, the pub's landlord or landlady can always find a warm place for you by the fire. There is always honest and hearty food and plenty of drink available at an affordable price.

That's how it used to be, but there are worrying signs that things are beginning to change. Economic downturns, governmental 'austerity measures', and cultural changes are causing many pubs to go out of business. People do not have a lot of spare money to spend on beer. On top of that, in 2007 smoking was banned in all public indoor spaces, including pubs, which may also have affected the numbers of customers going to pubs since then.

This decline is happening despite the fact that pubs are now allowed by law to stay open after 11pm. Previously, with 11pm as closing time, customers would have to drink quite quickly, meaning they sometimes got more drunk than they would if allowed to drink slowly. The British habit of drinking a lot very quickly is known as 'binge drinking', and it causes long-term health problems for individuals and problems with violent crime for communities. The UK government is trying to find ways of discouraging binge drinking, and regularly spends money on television commercials to warn people of the problems of drinking too much.

In order to save their businesses, pubs are trying to diversify to attract new customers. Now, there are a number of different types of pubs:

- a 'traditional pub' is usually more than a hundred years old, often has a ceiling made of oak beams and often has a large, open fire
- a 'gastro pub' serves higher-quality food than usual. They are a bit more expensive than a traditional pub, but often have received awards for excellent cooking
- a 'microbrewery' is a pub that brews and serves its own beer on the premises. It often has fresher beer than other types of pub
- a 'theme pub' caters to specific types of customers, such as sports or karaoke fans.

As you can see, British pubs now offer something for everyone. And with various 'save the pub' campaigns, there are signs that people are rallying around these new kinds of pubs while supporting the traditional pub, migrating back from the modern and trendy wine bars to support this great British institution with pride.

Activity 1: Multiple choice

Choose the correct answer for each question.

- 1 Why are British pubs often so old?
  - a Because the British want to attract tourists
  - b Because they follow in the tradition of British kings and queens
  - c Because there has always been a need for them in Britain
- 2 British people that go to pubs ...
  - a can be from any part of society.
  - b are mainly men.
  - c are often royalty.
- 3 Why are so many pubs going out of business?
  - a Because of economic and cultural changes
  - b Because they're not changing fast enough.
  - c Because they are too traditional.
- 4 Why did the UK government allow pubs to stay open after 11pm?
  - a To encourage binge drinking
  - b To save British businesses
  - c To encourage more sensible ways of drinking

Activity 2: Vocabulary

Choose the correct words to complete the sentences.

recently
traditionally
freely
traditional
historic
trendy

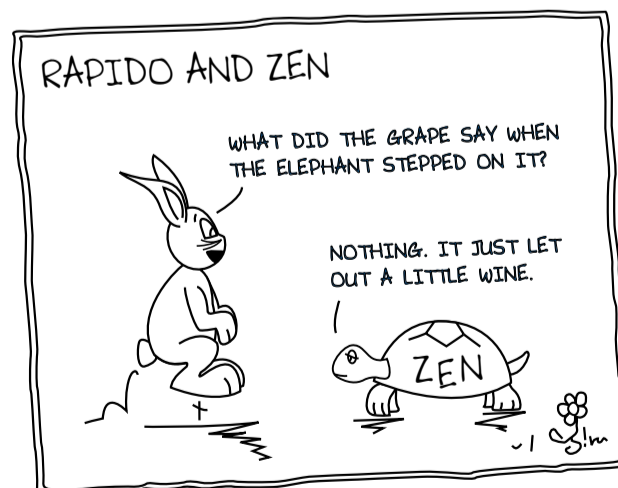
- 1 Have you been to that new bar? It's very .....
- 2 ....., there were certain drinking clubs in Britain that women could not enter.
- 3 Tourists like to visit ..... sites.
- 4 In British pubs today, people can come and go .....
- 5 ....., the UK government has banned smoking in pubs.
- 6 Many people visits British pubs for the ..... fare (food and drink).

Fun corner

- 1 Change one letter in the word 'dine' to find an alcoholic drink. ....
- 2 Change one letter in the word 'pub' to find a baby bear. ....
- 3 Change one letter in the word 'bear' to find an alcoholic drink. ....
- 4 Change one letter in the word 'fine' to make yourself hot. ....
- 5 Change one letter in the word 'health' to make yourself rich. ....
- 6 Change one letter in the word 'good' if you're hungry. ....

Word of the day

'Binge drinking' is the term we use to describe drinking too much too quickly. It is a social problem.

1 c	The word 'wine'	1 c
2 a	is pronounced	2 a
3 a	in the same	3 a
4 c	way as 'wine'.	4 c
Answers		
Activity 1		
1 c		
2 a		
3 a		
4 c		
Activity 2		
1 trendy		
2 traditionally		
3 historic		
4 freely		
5 recently		
6 food		
6 traditional		

Want to find more learning activities?
Visit www.britishcouncil.org/learnenglish

Send your feedback to learnenglishprint@britishcouncil.org

© British Council 2016

